

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Claudii Ptolemei viri Alexandrini Mathematicę disciplinę
Philosophi doctissimi Geographię opus nouissima
traductione**

Ptolemaeus, Claudius

Argentin[a]e, 1513

Cap. I.

[urn:nbn:de:bsz:31-118326](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118326)

CLAVDII PTOLEMAEI
CL. PTOLEMAEI VIRI ALEXAN
DRINI GEOGRAPHIAE LIBER .I.

In quo differat Geographia a Choro
graphia. CAP. .I. ^{atq imita}

GEOGRAPHIA MV
ratio e per designatione
totius cogniti orbis/cum
his quae fere uniuersaliter
sibi iunguntur/A Choro
graphia hęc differt. Nam
Chorographia particula

rius a toto loca abscindens/per se de quolibet ipo
rum agit:describens ferme singula:etiā minima cō
ceptorum a se locorum . quēadmodū portus/vil
las/vicos/fluuios/Scissiones/ac huiusmodi. Geo
graphia autem propriū est: unā eandemq; habita
bilem terrā nobis cognitā / ostēdere quomodo
natura sit:q; se habeat:circaq; ea tm̄ intendit/quę
per descriptione orbis magis generales sibi iun
guntur. veluti circa maiora oppida/magnas ciuita
tes:montes etiā/fluuiosq; insigniores. Pręterea cir
ca ea omnia quę iuxta quālibet speciē maiori no
stra digna sunt. Finis Chorographię est/partē toti
us sigillatim animaduertere. ut si quis aurē tm̄ aut
oculū pingat. Geographię vero totū inspicere iux
ta proportionē. ut si integrū quis caput designa
ret. Integris enim imaginibus cū oporteat potio
ra membra primū adhiberi:deinde ea quę imagi
nes picturalq; suscipiunt:ita æqua dimensione in
ter sese locari: ut ex iusta distantia visu possint dis
cerni/an totū/seu pars sit illius quod pingit/sequi
tur non indigne/nec præter rem. Chorographię
quęcunq; etiā minima proprietatū / Geographię
vero regiones ipsas/cū his quę generalius sibi ad
nectuntur, propriū esse tribui. Nam potiores no
strę habitabilis partes quę æqua dimensionū pro
portione notabuntur/provinciæ siue regiōes sunt:
& harum priora habētur membra/differentię ma
gis insignes. quę in ipsis regionibus sunt. Verſat
autem Chorographia q̄maxime circa quale ma
gis q̄ circa quantum eorum quę describuntur.
Circā enim pingendi similitudinem omnino verti
tur:cura situū proportionumq; dimissa. Geogra
phia vero magis ad quantitātē q̄ qualitatem intē
dit. Nā de proportione distantiarum animaduert
tit in omnibus:de pingendi vero proprietate non
nisi solum in imaginibus maiorū descriptionum.
Vnde Chorographia pictura eget: nullusq; eā re
cte componet nisi homo pictor. Geographia au
tem non idem expostulat. Nam poterit quis per
puras lineas nudasq; denotationes loca figere/ac
figuratiōes generales inscribere. Quare illi mathe
matica opus nō est: sed Geographię eā potior ps̄ est
Cōtemplari enim in hac oportet totius orbis ma
gnitudinem & formam. Pręterea situs ad totum
orbem: ut fas sit partem cōceptam qualis & quā
ta sit dicere: & sub quibus cœlestis sphaerę paral
lelis locetur. Vnde de diebus ac noctium magni
tudine/de fixis quę supra verticem nobis sunt/de
stellis quę supra horizonem semper feruntur/de
his quę perpetuo non nobis oriuntur / de omni
bus deinde quę ad rationem habitationū nostra
rum spectant dissēdere poterit. Quę humanis in
genijs mathematico iure demonstrari altissimum
atq; pulcherrimum est. ut cœlum ipsum natura se

LIBER PRIMVS 5

habeat: cum veluti ambiens nō ostendi possit. ut
terram ipsam per imaginē intueri valeamus: quæ
cum certa & maxima sit: neq; vel tota vel ps nos
circumambiat ab eisdem quibus cœlum peragra
ri potest.

Quæ ad Geographiam præsupponen
da sint. CAP. II.

Q Vis Geographię finis / & i qbus a Cho
rographia differat / strictim in prioribus
annotatum sit. Cum autem in præsentia
rum propositum sit: habitabilē nostri orbis descri
bere q̄ maxime fieri possit intra sese æqualem: ne
cesse arbitramur i exordio hęc præponere. Quis
ius rei primū est / historia peragratiōis: plurimā
noticiam naeta ex illorum traditione / qui diligen
tissime regiones qualq; explorauerunt: q; huius
ce animaduersionis atq; traditionis ad geometri
cam hęc / illud ad obseruationem fixarū pertinet.
Quod geometricū est / per purā dimensionem di
stantiarum ostendit qualiter loca inter sese sint si
ta: Quod ad superiora refertur / eorundē locorum
positiones per fixas docet cū astrolabiciis & sci
othenicis instrumentis. Idq; certū quidē est nec in
aliqua re anceps. Aliud vero genus & imperfec
tius / & altero eget. Nā primo cū necesse sit utro
q; in modo præsupponi ad quem sitū duorum lo
corum distantia vergat (non enim solū scire oport
et quātum hic locus ab illo distet: sed versus quā
cœli plagam: hoc est an ad septentrionē / seu ut ita
loquamur ad solis ortum: aut alias particulares in
clinationes) impossibile est hoc considerare dilige
tius absq; dictorū instrumentorum ope. Ex ipsis
enim omni in loco / omniq; tempore facile inueni
ri potest linea meridiana: perq; hanc distantiarum
peragratarū noticiā. Deinde hoc etiā dato: dimen
sio quę fit ex numero stadiorum / nobis certā no
ticiā haud præbet. ob itinera: quę raro recta sunt:
diuersiōibus multis terra mariq; ita actis / ut opus
sit ex terrestri itinere secundū qualitatem & quā
titatem distantiarū obliquarū. id quod rectū iter
excedit coniectare: atq; e stadiorū summa minue
re ut recta via inueniatur. Quod etiam in nauiga
tionibus ea ex causa contingit: & ex ventorū pa
riter flatu: per totū iter cū æqualitate minime ser
uato. Pręterea & si eorum locorum distantia dili
genter habita est: non tamen habetur ratio ad to
tum terrę ambitum: neq; captatur situs eiusdē ad
æquinoctialem circulū / vel ad polarū situm. Distā
tia autem quę ex obseruatione superiorū acquiriē
horū quodlibet diligenter ostendit. Pręterea quā
tas circumferentias vicissim circuli / paralleli / meri
diani: qui per loca ipsa sunt descripti intercipiūt:
hoc est / quales circumferentias in meridionalibus
paralleli & æquinoctialis intercipiunt: quales ue
in parallelis / & in æquinoctiali meridionales. De
inde docetur quotam partem occupent ipsa duo
loca circumferentię maximi circuli / qui per eadē
in terra circumscribitur. Quæ dimensio parta ex su
perioribus stadiorum numeratione non eget: ha
bita ratione partium terrę ad totius descriptionis
ambitum. Nam sat est / circulationem ipsius terrę
supponere tot esse partium quot libuerit: & harū
totidem contineri a distantijs prænotatis in circu
lis ipsius terrę maximis. Sed ad diuidendum totū
terrę ambitum / aut ipsius partes in distantias no
stris stadiorum dimensionibus notas / hæc æque

ps habitabile nō orbis descriptio q̄maxime
fieri potest nisi sepe cōtē
ps exploratę regiōes s̄

sciot
beres
est fo
gura
pyra
dio ex
q̄nis
trian
gul
stans
rectū
ābiē
tibus
angu
lū tri
angu
lis: q̄
meri
dianā
capi
mus.

Dimensio ex stadijs nō e
certū q̄ s̄bit p̄ itinera
& nauigationes.

ps̄o nō totū hęc alibi et s̄m̄ ad equatorē
atq; p̄ pole

ps̄ stellis

B